

Oulun yliopiston lausunto asiassa VN/24322/2024

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d9973310-ab67-4e9b-aa5b-45db652f6d47>

1. Arviomuistiossa esitetään uuden kehitysyhteistyötä järjestämistä koskevan lain säätämistä ja Laki valtion virastoista ja laitoksista (382/1989, jäljempänä "virastolaki") kumoamista. Virastolain tapaan arviomuistiossa esitetään säädettäväksi viranomaisille kuuluvasta yleistoimivallasta osallistua kehitysyhteistyön toimeenpanoon. Samalla toimivallan soveltamisalaa viranomaisten osalta esitetään yhtenäistettäväksi julkisuuslain 4 §:n kanssa. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen muutosten, mukaan lukien vaikutusten, osalta? (luku 2.1)

Oulun yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua kehitysyhteistyön järjestämistä koskevan lain säätämisestä ja virastolain kumoamisesta. Oulun yliopisto puoltaa esitystä virastolain kumoamisesta ja yleistoimivallan harmonisoimisesta julkisuuslain 4 §:n kanssa kattamaan myös julkisoikeudelliset laitokset ja myös muut korkeakoulut. Esitys korkeakoulujen sisällyttämisestä uuden lain soveltamisalaan on korkeakoulujen hoitamien tehtävien ja niiden asiantuntemuksen vuoksi kannatettava.

2. Millaisia näkemyksiä teillä on uuden kehitysyhteistyön järjestämistä koskevan lain ja sitä koskevan IKI-instrumentin soveltamisalaa koskevasta muutoksesta suhteessa korkeakouluihin? Miten korkeakouluja tulisi kohdella suhteessa julkisuuslain 4 §:n viranomaismääritelmään (luku 2.1)

Oulun yliopisto pitää tärkeänä, että korkeakoulut otetaan osaksi uuden lain soveltamisalaa.

Useat IKI-hankkeita toteuttaneet valtiolliset toimijat (muiden muassa Luonnonvarakeskus, Geologian tutkimuskeskus ja Ilmatieteen laitos) rinnastuvat asiallisesti edellä mainittuihin erityistehtäviä hoitaviin yliopistojen yksikköihin, mikä puoltaa yhdenmukaista soveltamisalaa lainsäädännössä. Lisäksi useiden kehittyvien maiden lainsäädännöissä yliopistot ovat viranomaisia tai osa ministeriötä, erityisesti jos koulutusaloilla on merkittäviä julkisoikeudellisia liittymiä (mm. oikeus- tai lääketieteellinen koulutus). Suomalainen IKI-hanketoteuttaja voisi tällaisessa tapauksessa olla joko yliopisto, viranomainen tai yliopiston ja viranomaisen muodostama konsortio.

4. Arviomuistiossa kuvataan ulkoministeriön tahtotila rahoittaa tulevaisuudessa monitoimijahankkeita, joilla rahoitettaisiin konsortioita, jotka muodostuisivat esimerkiksi viranomaisista, korkeakouluista ja säätiöistä ja yrityksistä (luku 2.1.1.4). Millaisia näkemyksiä, hyviä käytäntöjä tai toimintatapoja teillä on monitoimijamallin rahoittamiseen?

Eri rahoitusinstrumenteissa usein käytetty konsortiomalli, jossa mukana voi olla sekä korkeakouluja, yksityisen sektorin toimijoita että viranomaisia, on toimiva malli myös muuhun hanketyöhön. Korkeakouluilla on merkittävää osaamista etenkin tutkimuksellisesta konsortiotyöskentelystä. Jatkossa korkeakoulut voivat hyödyntää hyviä käytäntöjä myös näissä rahoitusinstrumenteissa.

6. Arviomuistioon on kuvattu ulkoministeriön ulkoistamat asiantuntijahankinnat perustuslain 124 §:n arvion valossa. Uudessa laissa kehitysyhteistyön järjestämisestä on tarkoitus säätää muulle kuin viranomaiselle siirrettävien tehtävien osalta niiden asiantuntijahankintojen osalta, jotka nykytilassa arvioidaan julkisen hallintotehtävän siirtämiseksi. Arviomuistiossa esitetään myös mahdollinen tahtotila laajentaa asiantuntijapalveluhankintoja tiettyjen yhteistyömuotojen osalta. Millaisia näkemyksiä teillä on esityksestä ja sen vaikutuksista (luku 2.2)?

Ei lausuttavaa.

7. Arviomuistiossa esitetään muutoksia valtionavustuslakiin (688/2001) niiltä osin, kun niihin liittyy ulkoministeriön toimintaa koskevia erityispiirteitä (luku 2.3). Muilta osin valtionavustusten myöntämiseen sovellettaisiin valtionavustuslakia. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen säännösten osalta?

Ei lausuttavaa.

8. Arviomuistiossa selvitetään tarvetta säätää kehitysyhteistyövarojen väärinkäytöstä ilmoittavien henkilöllisyyden suojasta nykyistä lainsäädäntöä kattavammin (luku 2.4). Ulkoministeriön arvion mukaan uuteen lakiin kehitysyhteistyön järjestämisestä voitaisiin säätää ilmoittajien henkilöllisyyden suojelemisesta esimerkiksi laki finanssivalvonnasta (878/2008) 71 a-c §:n tapaan. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen säännöstarpeiden osalta?

Oulun yliopisto puoltaa esitystä vahvistaa ilmoittajansuojelua.

9. Muut mahdolliset kommentit arviomuistiossa esitettyistä arvioinneista ja esityksistä?

Ei muuta lausuttavaa.